

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra kriminalistiky

**Aktuální problémy kriminalistické metodiky
vyšetřování krádeží**

Bakalářská práce

Actual problems of forensic methodology of theft investigation

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Štěpán KREMLIČKA

AUTOR PRÁCE

Antonie HLADKÁ

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce „Aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží“ je mým autorským dílem a vypracovala jsem ji samostatně. Veškerá použitá literatura a ostatní zdroje jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Opavě 15. 3. 2022

.....

Antonie Hladká

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala svému vedoucímu práce, Mgr. Štěpánu Kremličkovi, za jeho vstřícný přístup, ochotu a rady, které mi během zpracovávání poskytl. Dále bych ráda poděkovala Územnímu odboru Opava, zejména tedy kpt. Mgr. Michalu Kasprovi a ppor. Davidu Mušíkovi, za poskytnutí cenných informací pro tvorbu mé bakalářské práce. Závěrem bych chtěla poděkovat plk. Mgr. Bc. Lukáši Kapusňakovi za jeho podporu během studia a zkušenosti pro budoucí zaměstnání, které mi zprostředkoval.

ANOTACE

Hlavním cílem bakalářské práce bylo poukázat na problémy, se kterými se v dnešní době setkávají policisté při vyšetřování krádeží. V Opavě jsem s kriminalisty konzultovala, jak probíhá standardní vyšetřování krádeží, a na komplikace, kterým dnes tamní policisté při vyšetřování čelí. První část práce se věnuje teorii. Je vymezena charakteristika krádeží, jak právní, tak kriminalistická. Z kriminalistického hlediska je popsána struktura kriminalistické metodiky krádeží, jsou sepsány typické vlastnosti pachatelů a typické stopy trestného činu krádeže. Dále se věnuji kriminalistické metodice vyšetřování krádeží. V další části jsou popsány zvláštnosti počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů, netypické vyšetřovací verze a netypický plán vyšetřování. Druhá část práce se blíže věnuje mým poznatkům získaným z Územního odboru Opava.

Klíčová slova: krádež * metodiky * pachatel * rekognice * stopy * svědek * výslech * vyšetřování

ANNOTATION

The main purpose of this thesis is to point out the current problems that policemen have to face while investigating thievery. I asked criminologists in Opava to tell me how does the standard procedure of investigating thievery look like and what are the main obstacles that affect their job. The first part of the bachelor thesis is theoretical. I outlined the juristic and criminology characteristic of thievery and from criminology point of view I described the methodological structure of investigating thievery, the typical description of offenders and usual clues of the crime thievery. I dealt with the methodology of investigating thievery as well. Furthermore I described the unusual initial investigative and operative actions, unusual investigative versions of the event and an uncommon plan of investigating. The second part of thesis is focused on my experience from the Opava territorial department.

Keywords: theft * methodologies * perpetrator * recognition * traces * witness, interrogation * investigation

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ	9
1.1 Metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů	9
2 CHARAKTERISTIKA KRÁDEŽE	12
2.1 Právní hledisko	12
2.2 Kriminalistická charakteristika	13
2.3 Způsoby páčání krádeží	14
2.3.1 Krádeže prosté.....	15
2.3.2 Krádeže kvalifikované	17
2.3.3 Typické vlastnosti pachatele	21
2.4 Typické stopy	21
2.5 Typické vyšetřovací situace.....	23
2.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování	25
2.7 Zvláštnosti podnětu k vyšetřování	26
2.8 Zvláštnosti počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů .	27
2.9 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a plánování vyšetřování	31
2.10 Zvláštnosti následné etapy vyšetřování.....	31
2.10.1 Výslech obviněného	31
2.10.2 Výslech svědků	33
2.10.3 Expertízy	34
2.10.4 Rekognice	34
2.10.5 Vyšetřovací experiment.....	35
2.11 Zapojování veřejnosti do vyšetřování a kriminalistické prevence	35
3 PŘEHLED ČINNOSTÍ U PROBLEMATIKY TRESTNÉ ČINNOSTI V RÁMCI OKRESU OPAVA	37
3.1 Územní odbor Opava	37
3.2 Vývoj krádeží dle sortimentu	39
3.3 Zvýšení hranice škody.....	40
3.4 Vliv nouzového stavu na krádeže	41

3.5	Krádeže v okrese Opava	43
3.5.1	Krádeže jízdních kol.....	43
4	ROZHOVOR	46
4.1	Rozhovor 1	46
4.2	Rozhovor 2	47
4.3	Shrnutí.....	50
	ZÁVĚR.....	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56

ÚVOD

Krádeže patří mezi nejstarší trestné činy, které byly páčány již od pradávna. Již v minulosti se lidé snažili zmocnit cizích věcí a nic se nezměnilo ani v dnešní době. Změnil se pouze způsob a promyšlenost krádeží, ale pohnutka pachatele zmocnit se cizí věci je stále stejná.

V současné době představuje majetková trestná činnost na území České republiky převážný podíl na celkovém počtu trestných činů spáchaných na našem území. Ačkoliv kriminalisté mají bohaté zkušenosti s vyšetřováním, pachatelé stále inovují a hledají nové způsoby páčání majetkových trestných činů. To může být i důvodem pro nízkou míru objasněnosti krádeží.

Aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží jsou tématem mé bakalářské práce, kterou jsem si vybrala z důvodu osobního zájmu o problematiku krádeží. Důvodem jsou také okolnosti, které se změnily během posledních dvou let, a to rozšíření viru covid-19, kvůli kterému byl vyhlášen jeden z krizových stavů – nouzový stav. Vyhlášení nouzového stavu je spojeno s vládními opatřeními, kdy nastaly nové situace jak pro celý svět, tak pro pachatele. V průběhu roku 2020 byla zvýšena hranice škody nikoliv nepatrné z částky 5 000 Kč na 10 000 Kč, což může ovlivnit počet trestných činů krádeží. Obě tyto okolnosti mohou mít vliv na počet trestných činů krádeží a mohou mít za následek i nové způsoby páčání krádeží.

Cílem této bakalářské práce je zejména zformulovat souhrn poznatků z kriminalistické metodiky se zaměřením na aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží. Blíže popíši kriminalistickou charakteristiku krádeží, typické stopy, typické pachatele krádeží, metodiky a zvláštnosti vyšetřování krádeží, zvláštnosti počátečních vyšetřovacích verzí a operativně pátracích úkonů, vyšetřovacích verzí a plánování vyšetřování a následné etapy vyšetřování. K tomuto využívám kompilaci učebnic, odborných článků a dále využívám rozhovor, na který mi odpovídali policisté z Územního odboru Opava.

Práce nemá za cíl přispět novou metodikou, jelikož vytvoření nové kriminalistické metodiky přísluší odborníkům, kteří mají mnoholetou praxi v oboru. Já mohu pouze nastítnit aktuální problémy kriminalistické metodiky krádeží, které jsem při své práci postřehla.

1 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ

Zkoumáním zákonitostí vzniku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop se zabývá obecná část kriminalistické vědy, ale nebere zřetel na určitý typ kriminalisticky relevantních situací nebo konkrétní vyšetřovací situace. Všechny poznatky a systémy jsou brány univerzálně. Jenže univerzální kriminalistické teorie, postupy a operace se nepřevádějí příliš lehce do reálu a na konkrétní kriminalisticky relevantní situace a události. Proto je kriminalistická věda ve zvláštní části zaměřena na zvláštnosti vzniku, vyhledávání a využívání stop, soudních důkazů a kriminalisticky významných informací s ohledem na určitý typ trestného činu a určitou vyšetřovací situaci. Cílem je tedy vytvoření utříděného a efektivního systému všech poznatků pro účinný postup policejních orgánů v procesu poznání určitých typů trestných činů.¹

Metodika vyšetřování má dvě funkce:

Poznávací funkci, kdy trestné činy jsou shromážděny do stejnorodých skupin. U jednotlivých skupin jsou popsány kriminalistické charakteristiky, typické stopy a typické vyšetřovací situace, které jsou příznačné pro jednotlivé skupiny.

Formativní funkci, kde jsou vytvořeny typové modely. Tyto typové modely představují utříděné systémy doporučovaných metod a operací pro určitý trestný čin, tak aby byly co nejoptimálnější pro kriminalistickou praxi.²

1.1 Metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je výsledkem vědeckého poznání a je určena pro kriminalistickou praxi. Samostatná metodika

¹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 13.

² Tamtéž, s. 14.

vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je stanovena pro odhalování a vyšetřování konkrétního typu trestného činu.³

Trestné činy nejsou seskupeny do stejnorodých skupin podle zvláštní části trestního zákona, ale jsou seskupovány podle toho, že se páchají obdobným způsobem, zanechávají podobné stopy a podobně se vyšetřují. Prvky, které třídí trestné činy do jednotlivých skupin, jsou prvky kriminalistické charakteristiky trestného činu. Souhrnně lze říct, že metodika jednotlivého druhu trestného činu je pevně uspořádaný systém poznatků o typových kriminalistických charakteristikách trestných činů, zákonitostech vzniku, vyhledávání a zajišťování stop jednotlivých druhů trestných činů, vyšetřovacích situací, které se vytvářejí při vyšetřování, a typových modelů činnosti kriminalistů v určitých etapách procesu poznání trestného činu. Každá jednotlivá metodika vyšetřování jednotlivého druhu trestných činů má strukturu, kterou představují tyto komponenty:

- Typová kriminalistická charakteristika dané skupiny trestných činů.
- Zvláštnosti předmětu vyšetřování.
- Stopy typické pro daný typ trestného činu.
- Typické podněty k vyšetřování a jejich zvláštnosti.
- Typické vyšetřovací situace vyskytující se při vyšetřování daného trestného činu.
- Typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti.
- Typové vyšetřovací verze a zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování.
- Zvláštnosti následné etapy vyšetřování.
- Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování.⁴

³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 166.

⁴ Tamtéž, s. 166–167.

Tedy metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je důležitá pro kriminalistickou praxi a ulehčuje kriminalistům jejich práci. Kdyby měli vycházet pouze z obecných struktur a metod, asi by to hodně zdržovalo vyšetřování a objasňování trestného činu.

2 CHARAKTERISTIKA KRÁDEŽE

Pojem krádež si můžeme definovat ve dvou rovinách, a to v právní rovině, kdy máme přesně dané charakteristiky chování, které si pod tímto pojmem můžeme představit. Toto vymezení najdeme v trestním zákoníku, který řadí krádeže pod majetkovou trestnou činnost. Jako druhou rovinu sem řadíme kriminalistickou. Kriminalistická charakteristika se zaměřuje spíše na způsob páchání trestného činu, motiv činu, situace, za kterých byl spáchán trestný čin, a také na osobnostní rysy pachatele, kteří páchají tuto trestní činnost.

2.1 Právní hledisko

Krádež z trestněprávního hlediska může být brána jako přestupek, nebo trestný čin. Jako trestný čin je krádež řešena v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., v části druhé, hlavě V, a to v § 205. Novelizace zákona nově změnila pravidlo, kdy krádež se stává trestným činem až od spáchání škody nikoli nepatrné, kterou je nejméně 10 000 Kč, a nikoli, jak tomu bylo dříve, nejméně 5 000 Kč. Za trestný čin krádež může být pachatel odsouzen k odnětí svobody v nejhorších případech až na 10 let.

Krádež

(1) „Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,*
- b) čin spáchá vloupáním,*
- c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,*
- d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo*
- e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,*

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

- (2) *Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*
- (3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.*
- (4) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,*
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo*
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.*
- (5) *Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,*
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo*
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).*
- (6) *Příprava je trestná.*⁵

2.2 Kriminalistická charakteristika

Samotné krádeže se páchaly už od pradávna a dá se říct, že i proto se řadí mezi nejrozšířenější trestné činy, které se páchají. Taktéž se řadí mezi nejpočetnější trestné činy ze skupiny majetkových trestných činů, ať už se jedná o krádeže kapesní, krádeže vloupáním a ostatní krádeže.

Krádež samotná se dá kvalifikovat jako trestný čin, ale i jako přestupek. Tedy záleží, jaká je hodnota odcizené věci, jako hmotné, tak nehmotné. Jako trestný čin je krádež brána od škody 10 000 Kč. Pokud je hodnota nižší, jedná

⁵ § 205 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

se o přestupek. Krádeže vloupáním jsou odlišné od ostatních druhů krádeží, jelikož jsou kvalifikovány vždy jako trestný čin, protože pachatel musel překonat překážky, aby odcizil cizí věc.

O krádež se jedná, pokud si pachatel přisvojí cizí věc a nakládá s ní, jako by byla jeho vlastní. Dalším typickým znakem pro krádež je, že se pachatel zmocní cizí věci svým aktivním chováním, tedy konáním.⁶

2.3 Způsoby páchání krádeží

Způsoby páchání krádeží jsou velmi různorodé, pachatelé stále přicházejí s novými prostředky a způsoby, jak si přisvojit cizí věc. Taktéž jsou zručnější v překonávání elektronických bezpečnostních systémů a zařízení. Avšak provedení krádeže je velmi náchylné k individuální zručnosti pachatele, a proto jim kriminalisté přijdou na stopu. Někteří odcizují věci a jsou v této činnosti zběhlí, často používají stejný postup, díky kterému nebyli odhaleni. Například recidivisté se poučují z chyb a při další krádeži se snaží takovou chybu už neučinit.

Klasifikací způsobů páchání krádeží je několik. Jedním z nich je členění pro kriminalistickou praxi a její potřeby, tedy charakter způsobu páchání a objekt zaměření pachatele. Dalším kritériem pro dělení způsobu páchání krádeží je vztah pachatele k objektu, ve kterém je páchána krádež. Dalším kritériem dělení způsobů krádeží může být stupeň kvalifikovanosti krádeže, typ použitého nástroje nebo existence přípravných jednání.⁷

Soudě podle současných způsobů páchání krádeží narůstají právě ty kvalifikované způsoby, proto je vhodné rozdělit způsoby páchání krádeží do dvou hlavních druhů, tedy na prosté a kvalifikované.

⁶ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 356–357.

⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 172–173.

2.3.1 Krádeže prosté

U těchto krádeží spočívá jejich charakteristika zejména v jednoduchosti, dá se říct až primitivnosti jejich provedení, kdy pachatelé nepřekonávají složité nebo velké překážky. Pachatelé tyto krádeže provádějí nahodile, spontánně. Často se na krádež nepřípravují dopředu, jelikož ji ani nemusejí plánovat, pouze se jedná o vhodný okamžik, který se jim z jejich pohledu nabízí. Ve většině případů se odcizí věc volně přístupná, je vhodná příležitost, například se nikdo zrovna nedívá nebo v okolí se vyskytuje jiná osoba. Zajišťování stop na místě činu u tohoto typu krádeží se děje jen zřídka. Jelikož se jedná ve většině případů o místa činu, kde se pohybuje velké množství osob, je malá pravděpodobnost, že by byla zajištěna stopa k objasnění krádeže. Spíše se doporučuje ohledání místa činu. Důležité je zjistit svědky od poškozeného, kteří by mohli mít informace o pachateli, vytěžit poškozené a svědky pro ujasnění celkové situace, zejména kde se krádež stala, jak se pachatel dostal na místo a jak odešel. Ve většině případů se u krádeží prostých svědecké zjištění stane jedinou možností k odhalení pachatele.⁸

Můžeme sem zařadit:

- **Klasické kapesní krádeže**

Kapesní krádeže mají mezi krádežemi zvláštní postavení, jelikož se vyznačují speciálním provedením, ke kterému jsou nutné určité psychické a fyzické schopnosti. Jedná se o krádež, kdy je poškozenému odcizena věc nebo peněženka či jiné cennosti, aniž to v ten moment zpozoroval. Proto jsou pro pachatele nutné vlastnosti jako například bystrost, jemnost hmatu a zručnost. Pachateli těchto krádeží mohou být jak ženy, tak muži jakéhokoliv věku. Můžeme rozlišit dva druhy pachatelů, pachatele příležitostné a specialisty.

U pachatelů příležitostných se jedná zejména o nezletilé a mladistvé, kteří využijí příležitosti pro krádež.

⁸ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 357, 361.

Recidivisté, tedy specialisté, mají kapesní krádeže jako zdroj obživy. Může se jednat o jednotlivé pachatele, nebo organizované skupiny. Specialisté na kapesní krádeže využívají frekventovanější místa, místa, kde je chaos, což mohou být náměstí, dopravní prostředky, festivaly, slavnosti a další. Krádež může být prováděna dvěma způsoby: buď holou rukou neboli nůžkami, kdy pomocí ukazováku a prostředníku odcizí věc z kapsy dotyčné osoby nebo z tašky. Druhý způsob je, kdy si pachatel zakryje ruku předmětem, jako jsou noviny, klobouk, bunda apod. Tímto předmětem kryje svou ruku, aby poškozený neviděl, že mu odcizuje peněženku nebo jiné cennosti.⁹

Kriminalisté větších měst nebo míst s velkou koncentrací osob, jako je například Staroměstské náměstí v Praze, mají již vytipována místa, kde kapsáři ve většině případů odhazují například prázdné peněženky. Odhozené věci mohou být v blízkosti poškozeného nebo v parcích, odpadkových koších nebo průchodech. Odhalení opět hodně závisí na výsleších svědků, jejich popisu pachatele nebo informace, kudy pachatel utíkal.

V praxi se ale málokdy setkáme s dopadením pachatele. Pokud se nejedná o organizovanou skupinu recidivistů, kteří jsou kriminalistům známi, je dopadení pachatele nepravděpodobné. Ve většině případů se nalezne alespoň prázdná peněženka s doklady.

- **Krádeže v obchodech a dopravních prostředcích**

U krádeží v obchodech se jedná zejména o vystavované zboží, což mohou být sladkosti, alkohol a další. Pachatel v tomto případě nemusí nic promýšlet a jednoduše věc odcizí. Stejně tomu je i u krádeží v dopravních prostředcích, kdy pachatel využije nepozornosti lidí a při výstupu nebo při procházení plného dopravního prostředku odcizí například batoh, tašku atd. V obou případech se většinou nejedná o promyšlený čin a pachatel využije příležitosti či nepozornosti lidí. Tyto druhy krádeží jsou pro kriminalisty složité,

⁹ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 363–364.

jelikož stopy ve většině případů nepostačují k zjištění pachatele nebo jeho dopadení.

- **Krádeže vloupáním destruktivním způsobem**

Oproti krádežím vloupáním nedestruktivního charakteru se liší tím, že pachatel překoná mechanickou překážku destruktivním způsobem, tedy odstraní nebo poškodí překážku viditelným způsobem. Například u motorových vozidel rozbije skleněnou výplň okna, poškodí zámek atd. U uzavřených prostor může být destruktivním způsobem rozbití skleněné výplně, viditelně zničený plot a další. Opět pachatel u tohoto způsobu nepromýšlí čin, využívá příležitosti. Často mu k překonání překážek slouží nástroje nacházející se na místě činu nebo v bezprostřední blízkosti.

2.3.2 Krádeže kvalifikované

Krádeže kvalifikované se oproti krádežím prostým liší připraveností a organizovaností. Tyto krádeže mají vysokou míru připravenosti, organizovanosti a překonávání překážek. Překonání překážek je promyšleno co nejlépe tak, aby nemusely být překonány nedestruktivním způsobem. Pachatelé mají předem připravený plán, nástroje a objekt. Organizovaností se rozumí, že krádeže jsou páčány organizovanou skupinou, která si připravuje předem daný plán, a každá osoba ve skupině má jasný úkol.¹⁰

- **Krádeže vloupáním**

Tento způsob páčání krádeží se oproti jiným způsobům páčání krádeže liší v tom, že pachatel musí překonat různé překážky, nejlépe nedestruktivním způsobem. V překonávání překážek jim slouží různé předem připravené předměty, jako je běžné nářadí, například šroubováky, hasáky, kleště, rušička signálu a další. V méně častých situacích pachatelé používají předměty přímo nalezené na místě činu nebo v jeho okolí.

¹⁰ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 357.

Také zde můžeme rozdělit pachatele do pomyslných kategorií. Do jedné skupiny patří skupiny mladistvých, kteří to dělají příležitostně. Tito pachatelé ve většině případů poukážou na svou nezkušenost a překážky překonávají destruktivním způsobem. Další skupinou jsou pachatelé, které oproti předešlé skupině můžeme nazvat profesionály. Tito pachatelé již mají s pácháním těchto trestných činů zkušenosti. Mají předem promyšlený plán, jak co nejméně nápadným způsobem vniknout do objektu. V objektu se chovají co nejopatrněji a oproti nezkušeným pachatelům se nesnaží udělat chaos v podobě rozházených věcí v objektu, aby tak zmátli policisty. Pokud se jedná o pachatele, kteří kradou opakovaně, snaží se měnit i způsob páchaní krádeží, například pokud vniknul do objektu rozbitím skleněné výplně, tak u další loupeže se tak může dít vyražením dveřních výplní apod. Často tyto pachatelé svoji pozornost nasměrují na věci, které mají hodnotu, jako jsou šperky, peníze apod. To souvisí i s vývojem sortimentu krádeží. Oproti tomu nezkušení pachatelé se zaměřují zbytečně na obrovské věci, jako je elektronika a elektrospotřebiče. Tyto předměty již v dnešní době nemají takovou hodnotu jako dříve, při přeprodávání tedy zisk z krádeže není tak velký, jak mohli předpokládat.¹¹

Jako objekty se snaží pachatelé tipovat nejméně zajištěná místa, objekty s malou frekvencí lidí nebo místa, kde je horší osvětlení, jsou vystavená hluku například dopravních prostředků a další. Všechny tyto faktory mají pro pachatele vliv jak pozitivní, tak negativní. Pokud bude pachatel páchat krádež v tiché ulici, může například při překonávání překážek nebo vynášení ukradených věcí způsobit hluk, a tím na sebe upozornit. Například ho může zahlédnout osoba z vedlejšího domu a podobně. Častými objekty k vloupání jsou chatky v chatařských nebo zahrádkářských oblastech, také to jsou byty nebo domy. Proto by si majitelé měli své objekty co nejlépe zabezpečovat.¹²

¹¹ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 358–361.

¹² Tamtéž, s. 358–361.

- **Krádeže motorových vozidel, věcí z motorových vozidel**

S vývojem motorových vozidel se rozdělily krádeže motorových vozidel na dvě skupiny. První skupinou jsou jednoduché krádeže starších typů motorových vozidel. U těchto motorových vozidel stačí překonat překážku hrubým násilím: vypáčením zámku, rozbitím skleněné výplně okna apod. Krádež tohoto typu motorového vozidla nebo věcí z něho nevyžaduje velkou přípravu, často se jedná o okamžité rozhodnutí pachatele. Tato motorová vozidla jsou v dnešní době spíše kradena pro náhradní díly, méně často jsou přeprodávána dál. Další skupinou jsou krádeže motorových vozidel novějšího typu, která jsou zabezpečena bezpečnostním systémem. Pro vniknutí do auta již nebude pachateli stačit hrubé násilí. Bude mít předem připravenou například rušičku signálu nebo v případě vytipování automobilu může zachytit i kód pro otevírání a zavírání automobilu a bez použití hrubého násilí vnikne do motorového vozidla a odjede. Automobily moderního typu se většinou kradou s cílem přeprodát automobil, nebo přímo pro objednavatele.¹³

- **Organizované páchaní majetkové trestné činnosti s vysokým stupněm provázanosti mezi jednotlivými články skupiny od přípravy činu přes provedení až k zajištění odbytu odcizených věcí**

Příkladem může být organizovaná zločinecká skupina, která má hierarchickou strukturu a zaměřuje se na majetkovou trestnou činnost, například krádeže uměleckých děl, které jsou umístěny v objektu se zvýšeným zabezpečením, kdy následný odbyt odcizené věci je předem dohodnut, nebo je krádež páchána na zakázku, tedy objednána objednavatelem.

- **Krádeže spáchané s využitím vysoké odbornosti, zručnosti a podílu techniky a další**

U tohoto typu krádeží je nutná odborná znalost pachatele či zručnost, jedná se spíše o krádeže vloupáním. Je potřeba znalost například

¹³ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 367–368.

zabezpečovacího systému, k jehož překonání je nutná technika k přerušení signálu apod.

Vztah pachatele k objektu může brát jako další kritérium pro dělení krádeží. Tedy můžeme je pak rozdělit následujícím způsobem:

- **Krádeže páchané vnitřními pachateli**

U tohoto typu krádeží je okruh pachatelů zúžen na osoby, které se mohou jako jediné dostat k předmětu. Jsou to zaměstnanci či osoby jinak spojené s objektem, kde je krádež provedena. Mnohdy se pachatelé snaží zakrýt fakt odcizení a jinak zatajují skutečnosti. Například pachatel odcizí ze skladu určitý materiál, s kterým přichází do styku z důvodu svého pracovního zařazení. V praxi se jedná například o krádeže v továrnách nebo větších firmách, zejména předmětů a věcí, která daná firma vyrábí nebo potřebuje k výrobě. Často se jedná o takové množství, které nemá ani hodnotu na klasifikaci trestného činu, nebo krádež není zjištěna.¹⁴

- **Krádeže páchané vnějšími pachateli**

Zde není okruh pachatelů nikterak omezen, pachatelem může být jakákoliv osoba. Výhodou u těchto krádeží bývá rychlejší zjištění a oznámení krádeže. To může být důsledkem toho, že ohlášení krádeže nevrhá podezření na konkrétní osobu. Není zde žádný vztah mezi pachatelem a objektem, z určitých důvodů pachatel spoléhá, že nebude odhalen. Občas se můžeme setkat s tím, že pachatel zakrývá a zahlazuje stopy.¹⁵

- **Krádeže páchané ve spolupachatelství tzv. vnitřního pachatele s vnějším**

Krádeže páchané ve spolupráci mezi vnějším a vnitřním pachatelem jsou takové, kdy mají pachatelé rozdělené role. Vnitřní pachatel má znalost prostoru,

¹⁴ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 23.

¹⁵ Tamtéž, s. 23.

kde se objekt nachází, a připraví cestu pro vnějšího pachatele, například přehlédnutím, usnadněním vstupu apod.¹⁶

2.3.3 Typické vlastnosti pachatele

Přesnou definici pachatele nalezneme v § 22 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Pro kriminalistickou praxi hrají individuální vlastnosti pachatele významnou roli. Individuální chování pachatele může kriminalistům napomoci k jeho identifikaci. Rozbor chování pachatele pomáhá určit objekt zájmu pachatele, psychickou úroveň, věk, pohlaví a další.¹⁷

Jako již bylo zmíněno výše, krádeže jsou nejrozšířenějším druhem majetkových trestných činů. Krádež je totiž, dá se říct, nejjednodušším trestným činem, u krádeží prostých nejsou potřeba žádné speciální nástroje či příprava. Může stačit pouze vhodná příležitost a k tomu například tíživá životní situace, tedy krádež je rychlým zdrojem příjmu téměř bez nákladů. Určitá část pachatelů jsou osoby poháněné vidinou rychlého příjmu, například tomu tak bývá u lidí závislých na návykových látkách.

Pachateli mohou být i děti a mládež. Další skupinou mohou být recidivisté, což představuje značné procento. Pro kriminalisty to má význam, protože ve většině případů může mít pachatel zaryté pro krádeže jakési postupy. Tedy je snadnější jejich vytipování a následně se od toho odvíjí vyšetřovací úkony a postupy. Využívá se tak taktický směr dopadení od pachatele k věci, a pokud se jedná o recidivistu, který má výše zmíněný zažitý postup při krádeži, je pak situace jednodušší.

2.4 Typické stopy

Kriminalistická stopa u krádeží závisí na způsobu páchaní krádeže a tyto stopy bývají velmi různé. Když si představíme kapesní krádeže, a naopak krádeže vloupáním, oba tyto typy krádeží budou mít jiné stopy. U krádeže

¹⁶ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 23.

¹⁷ STRAUS, Jiří a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-367-4, s. 58.

vloupáním můžeme nalézt stopy daktyloskopické, působení na poškozené věci nebo stopy po použití nástrojů. Naproti tomu kriminalistickými stopami u kapesních krádeží nebudou stopy na materiálních věcech, ale bude se spíše jednat o popis pachatele získaný od svědků. Takto můžeme brát v potaz jisté druhy způsobů páčání krádeží a u každého z nich budou typické jiné kriminalistické stopy.

Kriminalistické stopy můžeme rozdělit na materiální a paměťové, tedy ve vědomí lidí. Z kriminalistické praktické činnosti vyplynulo, že při způsobu páčání krádeží převažují ve většině případů stopy materiální a méně časté jsou stopy ve vědomí lidí. Ale oboje mohou být stěžejní pro dopadení pachatele u jednotlivých způsobů páčání krádeží.

Stopy materiální se odvíjí od druhu způsobu páčání krádeže a od dalších faktorů, jako je například počasí nebo doba uplynulá od spáchání krádeže až k jejímu oznámení. Opět záleží i na místě činu, zda jde o frekventované místo, či nikoliv. Pokud se o takové frekventované místo jedná, například daktyloskopických stop by bylo na místě nespočet a bylo by složitější identifikovat pachatele.¹⁸

Stopy ve vědomí lidí jsou ve většině případů využitelné v počáteční etapě vyšetřování, a to zejména u krádeží prostých, kapesních, ne pak už tak často u krádeží motorových vozidel. Nejsou obvyklé pro krádeže vloupáním. U těchto kriminalistických stop by se měl brát zřetel na to, aby stopy z vědomí člověka byly získány v co nejkratším čase od spáchání trestného činu, jelikož zde může působit i faktor zapomínání, tedy popis pachatele pak není tak detailní, jak by mohl být. Ovšem u každého člověka je tento proces individuální.¹⁹

V současné době jsou pachatelé trestných činů nápaditější v provádění a samotném zakrývání stop na místě činu. Příkladem může být používání dvou párů gumových rukavic tak, aby nezanechaly daktyloskopické stopy. Dalším

¹⁸ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 25.

¹⁹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 175.

příkladem může být u krádeží vloupáním použití hasičského přístroje nebo dezinfekčního či čisticího prostředku, pachatel po dokončení vloupání vystříká daný objekt tímto prostředkem k zneškodnění daktyloskopických, trasologických a také pachových stop.

2.5 Typické vyšetřovací situace

Vyšetřovací situace je skutečný stav vyšetřování v určitém čase, kdy je nutno rozhodnout o dalším postupu. Vystihuje soubor kriminalisticky významných situací, které máme v daný čas dostupné. Dále jsou to dosavadní podmínky vyšetřování. O popis a analýzu usilujeme v takzvaných uzlových bodech vyšetřování. Jsou to situace, kdy je potřeba učinit rozhodnutí, pokud nebyl zvolen adekvátní postup vyšetřování. Mezi stěžejní uzlové body můžeme řadit počáteční vyšetřovací situaci, tedy moment, kdy dostaneme takové informace, že mohl nastat trestný čin.²⁰

Jinak tomu není u způsobu páchání krádeží. Typickými počátečními situacemi u trestných činů krádeží jsou tyto:

- **Skutečnost, že byl spáchán trestný čin, a pachatel byl zadržen na místě činu nebo v bezprostřední blízkosti**

Tato situace nastane, pokud byl pachatel zadržen na místě činu nebo v bezprostřední blízkosti. Odcizené věci může, nebo nemusí mít u sebe. Tedy pachatel je dopaden přímo při činu. Všechny použité nástroje a předměty útoku má u sebe na místě činu. Vyšetřování se dostává do fáze rozvinutého dokazování, kdy je nutné zajistit důkazy pro prokázání spojitosti mezi jednáním pachatele a objektivními fakty. Podle kriminalistické praxe tato skutečnost není v praxi zcela běžná.²¹

²⁰ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0, s. 91–95.

²¹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 25–26.

- **Situace, že byl spáchán trestný čin krádeže, pachatel uprchl a jeho popis je znám**

Na počátku této vyšetřovací situace je skutečnost, že pachatel byl vyrušen a z místa uprchl. Nástroje, které použil k překonání překážek, zanechal na místě, nebo si je odnesl s sebou. Ale popis pachatele je znám. Tato počáteční vyšetřovací situace umožňuje prvotní zásah, pronásledování po horké stopě. Je třeba tedy zajišťovat důkazy prokazující místní, časovou a příčinnou souvislost mezi spácháním krádeže a pachatelem.²²

- **Situace, kdy trestný čin krádež byl spáchán, nejsou/jsou známy identifikační znaky odcizených věcí**

U této poslední typické vyšetřovací situace je popis pachatele jenom povrchní nebo zcela chybí. Obvyklé bývá v těchto situacích, že není známa doba spáchání krádeže nebo místo činu. Příkladem mohou být kapesní krádeže, kdy poškozený zjistí krádež až mimo místo činu. Jestliže lze získat informace o identifikačních znacích odcizených věcí, je třeba je zajistit ze strany orgánů činných v trestním řízení. Postup je tedy následný: zajistit stopy pro nalezení odcizené věci a následné zjištění pachatele. To je v praxi celkem náročný proces, zejména u kapesních krádeží.²³

Vypátráním odcizené věci nastává lepší situace, kdy můžeme zvolit taktický směr od věci k pachateli. K tomu dochází u odcizených věcí, kde byly známy jejich identifikační znaky. Například se jedná o peníze, u kterých se těžko tipuje jejich výskyt nebo konkrétnější identifikační znaky. Ve většině případů nalezneme odcizené věci u pachatele přímo nebo u osob, které je koupily od pachatele, může se jednat i o několik osob, které měly ve vlastnictví odcizenou věc.²⁴

²² STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 25–26.

²³ Tamtéž, s. 25–26.

²⁴ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1, s. 22.

Pokud vznikne podezření na konkrétní osobu, vyšetřovatel se zaměřuje na dokázání a prokázání všech znaků skutkové podstaty krádeže.²⁵

2.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Jednotlivé druhy krádeží a podmínky jejich páchaní stanovují okruh skutečností nebo okolností, které je nutné zajistit při ohledání a vyšetřování, jelikož jsou na nich závislé. Z kriminalistické praxe byly zobecněny poznatky, ze kterých vyplývají existující okolnosti platné při zajišťování okolností pro všechny druhy krádeží. Těmito okolnostmi jsou:²⁶

1. Okolnosti coby reálné skutečnosti o krádeži, které jsou fakty nezávislými na pachateli, tedy objektivní determinanty způsobu spáchání krádeže:
 - Skutečnost, zda se jedná o krádež, nebo se o krádež nejedná. Může nastat situace, kdy se jedná o krádež předstíranou.
 - Co bylo předmětem útoku, o jaké množství se jedná, jaká je hodnota předmětu útoku; tedy se bude jednat o to, zda se krádež bude kvalifikovat jako přestupek, nebo trestný čin. Nakonec identifikační znaky odcizené věci.
 - Zjistit, kdo je poškozený, jestli se jedná o fyzickou, nebo právnickou osobu.
 - Místo činu a čas spáchání krádeže.
 - Jak byla krádež provedena.
 - Vztah mezi pachatelem a předmětem útoku nebo místem činu. Zda šlo například o vytipování objektu, oběti nebo předmětu útoku atd.
 - Zjištění, kde se nacházejí odcizené věci, kde jsou uschované, jakým způsobem atd.²⁷

²⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1, s. 22.

²⁶ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 175–177.

²⁷ Tamtéž, s. 175–177.

2. Okolnosti závislé na pachateli, tedy subjektivní determinanty vztahující se ke skutečností spáchání krádeže:
 - Informace o pachateli: vzhled, psychické vlastnosti, pohlaví, věk, vzdělání, kriminální zkušenost a další.
 - Skutečnost, zda se jedná o jednoho pachatele, nebo měl spolupachatele a organizovanou skupinu.
 - Motiv a cíl krádeže jsou ve většině případů krádeží stejné, tj. zisk. Jen ve výjimečných případech může být motiv krádeže jiný.²⁸
3. Další okolnosti vztahující se k rozhodujícím skutečnostem dokazování skutku, trestní odpovědnosti pachatele a pro předcházení krádeží:
 - Jiné okolnosti, které se vztahují ke skutečnostem rozhodujícím pro dokazování činu, trestní odpovědnost pachatele a pro předcházení krádeží.
 - Zajištění odcizených věcí nebo zjištění následných věcí a hodnot získaných prodejem odcizených věcí. Zjišťování a zajištění odcizených věcí nebo hodnot získaných jejich prodejem.²⁹

2.7 Zvláštnosti podnětu k vyšetřování

Podněty, které jsou typické pro vyšetřování trestných činů krádeží, jsou oznámení poškozených osob, oznámení svědků nebo zjištění orgánů kriminální policie.

Poškozené osoby oznamují trestný čin krádeže typicky po uplynutí určité doby od jeho spáchání. Oznámení obsahují informace o místě činu, kdy poškození věc viděli naposled, kdy zjistili vniknutí do objektu nebo jak bylo zjištěno odcizení určitých hodnot, informace potřebné k identifikaci odcizených věcí, způsobu jejich zajištění, informace o předběžné výši škody a další.

²⁸ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 175–177.

²⁹ Tamtéž, s. 177.

Všechny informace, které byly uvedeny, je nutné prověřit v počátečních úkonech a výsledky prověření řádně zadokumentovat.³⁰

Svědci oznamují trestný čin zejména telefonicky. Pokud svědek přistihl pachatele přímo při činu a omezil jeho osobní svobodu, stačí pouze částečné informace o místě činu a následně dojde k rychlému zásahu policejních orgánů za účelem převzetí pachatele, zajištění místa činu a předmětu doličného.³¹

Pokud pachatel uprchne z důvodu vyrušení, je nutné zjistit od svědka co nejrychleji identifikační znaky pachatele a směr jeho útěku, následně zajistit místo činu a zabezpečit pronásledování pachatele z místa činu. V tomto případě se jedná o pronásledování pachatele po tzv. horké stopě. Dále je nutné vyrozumět poškozeného a učinit další potřebné počáteční úkony.

Pokud jsou podnětem k vyšetřování výsledky operativně pátrací činnosti služby kriminální policie a vyšetřování, bývají informace omezeny na minimum a vyšetřování obvykle přejde přímo do rozvinuté fáze dokazování.³²

2.8 Zvláštnosti počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů

Fakt spáchání krádeže je skutečností, která zpravidla není utajovaná, a ve většině případů v počátečním stadiu vyšetřování chybějí ucelenější informace o pachateli. Tyto skutečnosti podstatně ovlivňují zaměření počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů.³³

Sled počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů je přímo závislý na době, která uplynula od spáchání trestného činu do doby jeho oznámení. Ve většině případů je pachatel neznámý, vzhledem k tomu jsou počáteční úkony a opatření zaměřeny na získání identifikačních znaků

³⁰ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 28.

³¹ Tamtéž, s. 28–29.

³² Tamtéž, s. 28–29.

³³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 175–177.

odcizených věcí, zjištění způsobu spáchání, opatření informací vedoucích k získání informací o pravděpodobném pachateli, tipování podezřelých osob a pátrání po odcizených věcech. Zároveň vedle toho půjde o úkony, kterými se vyhledávají a zajišťují prameny důkazů nutné pro úspěšné vyšetřování trestného činu v rozvinuté etapě dokazování.³⁴

Na základě oznámení bezprostředně po spáchání krádeže je prováděn prvotní zásah. Tedy dochází k pronásledování pachatele po „horké stopě“ za pomoci speciálně nasazených hlídek nebo služebního psa. Tento případ není v praxi častý.

Předpokladem úspěchu je mimo včasného oznámení krádeže také existence a kvalita zajištěných stop zanechaných pachatelem na místě činu i rychlost a způsob reakce policejních orgánů na oznámení trestného činu.

V případě, že je první zásah neúspěšný, je třeba rozvinout celou řadu operativně pátracích opatření, která mají za cíl získat a prověřit nejrozličnější informace, jež umožní vypátrání a zajištění odcizených věcí nebo získání informací o pravděpodobném pachateli. Častokrát se jedná o tipování pachatele krádeže, které je možné vykonat podle znaků, které jsou způsobilé charakterizovat určitou konkrétní osobu, nebo znaků způsobu spáchání krádeže, s využitím *modu operandi*, osobní a místní znalosti. Tipování umožňuje vyčlenit skupinu osob, které můžeme brát v úvahu jako pachatele konkrétní trestné činnosti, nebo přinejmenším zařadit krádež do série již spáchaných trestných činů na určitém území.³⁵

Při pátrání po odcizených věcech je prováděno sledování a prověrka míst, kde by se odcizené věci mohly nacházet za účelem následného přeprodeje, jako jsou například zastavárny, bazary apod.³⁶

³⁴ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 29.

³⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 177–179.

³⁶ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 28–29.

Typickým počátečním úkonem, když se jedná o krádež vloupáním, je ohledání místa činu. Ohledání místa činu má nezastupitelnou roli při provádění počátečních vyšetřovacích úkonů z toho důvodu, že na místě činu se nacházejí stopy po činnosti svědčící o spáchání trestného činu, ale také stopy svědčící o identitě pachatele krádeže.³⁷

Prostor pro ohledání se doporučuje omezit s ohledem na charakter krádeže v dostatečné šířce. Je nutné do něj zahrnout jak cestu pro vnik do objektu, tak únikovou cestu pachatele, aby tak mohly být nalezeny všechny stopy trestného činu, a to z důvodu, že pachatel se často zaměřuje na zakrytí stop na místě činu nebo si počíná na místě činu opatrně. Používá například gumové nebo kožené rukavice, dezinfekční a čisticí prostředky a jiné. Lze předpokládat, že pachatel přestává být mimo místo činu tak obezřetný, a může tak zanechat stopy.³⁸

Zjištěné stopy na místě činu s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu umožňují získat informace, z nichž lze na základě celkové analýzy zejména usuzovat na samotný fakt krádeže a způsob spáchání, znaky charakterizující osobu pachatele krádeže a určovat neodkladnost konání dalších úkonů a opatření.³⁹

Při ohledání místa činu mohou být zjištěny negativní okolnosti a takové stopy, podle kterých je možné vyslovit podezření, že je krádež zinscenovaná. V těchto případech je úkolem SKPV zjistit možný motiv inscenace krádeže. Je významné zjistit nejen motiv, ale i řadu dalších okolností, například zda věc, kterou poškozený uvádí jako odcizenou, skutečně vlastnil, zda ji před krádeží neprodal, nedaroval, nebo se přímo nepodílel na krádeži.⁴⁰

³⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 178–179.

³⁸ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 29–31.

³⁹ Tamtéž, s. 30–31.

⁴⁰ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 178–179.

Vysvětlení poškozených a svědků je nutné zahrnout do počátečních úkonů při vyšetřování krádeží.

V rámci úkonů požadování potřebných vysvětlení by výslech měl být zaměřen u poškozených na tyto okruhy otázek:

- Kdy a za jakých okolností byla krádež zjištěna poškozeným, případně kdy byla odcizená věc viděna naposledy.
- Místo uložení odcizené věci, případně zda měl poškozený odcizenou věc při nebo na sobě.
- Zabezpečení odcizené věci, pokud nějaké bylo, a zabezpečení objektu, o jaké zabezpečení se jednalo.
- Zda má poškozený doklady dokazující vlastnictví věci (faktura, záruční list, účty apod.).
- Popis odcizené věci, tedy identifikační znaky pro potřebu pátrání a následnou rekognici.
- Předběžná výše škody.
- Zda poškozený zná způsob spáchání krádeže a vytipování možných pachatelů. Například zájem cizích lidí o odcizenou věc či zájem o její odkoupení a další.⁴¹

Typickým počátečním úkonem v případech zadržení podezřelé osoby ve smyslu § 76 odst. 2, tedy pokud se jedná o osobu, která byla přistižena při páchání trestného činu, je domovní a osobní prohlídka nebo prohlídka jiných prostor, když panuje důvodné podezření, že v objektu jsou věci důležité pro trestní řízení.⁴²

⁴¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 179.

⁴² STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 32.

2.9 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a plánování vyšetřování

V počáteční fázi vyšetřování se stanovují vyšetřovací verze, přičemž u krádeží se jedná zejména o tyto verze:

- Verze vztahující se ke skutečnosti, zda se trestný čin stal; často totiž dochází k inscenacím krádeží za účelem zakrytí například závažnějšího trestného činu, nebo se může jednat o předstíranou krádež.
- Způsob spáchání krádeže a motiv krádeže, okruh možných pachatelů a jeho organizovanost.⁴³

Často jsou vymezovány pátrací verze k určení případných míst výskytu odcizených věcí nebo míst zdržování a ukrývání podezřelé osoby. Skutečnost, že pachatelé krádeží páchají trestné činy a tito pachatelé konají následně trestné činy i na dalších místech, tedy zvláštnosti plánování a organizace vyšetřování krádeží, kladou nároky na spolupráci orgánů a krajů. Plán vyšetřování je tedy konzultován společně s dalšími službami policie, celníků a dalších subjektů.⁴⁴

2.10 Zvláštnosti následné etapy vyšetřování

2.10.1 Výslech obviněného

Výslech obviněného by se měl přizpůsobit tomu, o jakého pachatele se jedná; často se u trestného činu může jednat o nezletilého nebo mladistvého, tedy výslech by se měl tomuto faktu přizpůsobit. Měla by být zajištěna speciální výslechová místnost, a pokud to není možné, tak je třeba zajistit, aby nezletilý nebo mladiství byli odděleni co nejvíce od chodu policejního oddělení. Taktika výslechu by měla být zaměřena obsahově na konkrétní osobnost, kterou může být například psychologické stadium nezletilého a mladistvého, tak i na konkrétní okolnosti, které vedly mladistvého nebo nezletilého ke krádeži.

⁴³ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 32.

⁴⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 180.

Přizpůsobit taktiku výslechu vyvolanou faktem, že pachateli krádeží jsou ve značné míře recidivisté. Krádeže mají vysoký nápad této trestné činnosti, ale také jsou mezi pachateli i mladiství. Různé přístupy, obsahové zaměření a volbu taktických záměrů přizpůsobených osobnosti obviněného a konkrétním okolnostem spáchaného trestného činu, zvláště u krádeže, vyžaduje výslech obviněného.⁴⁵

Často se u krádeží stává, že pachatelé se snaží svalit vinu na někoho jiného nebo na to, že věc byla nedostatečně zajištěna proti krádeži, proto ji mohl odcizit kdokoli.

Poměrně nejjednodušší situace je, pokud obviněný nebyl dosud trestán a ke krádeži byl motivován například náročnou životní situací, kterou nedokázal jinak řešit, nebo touha získat odcizenou věc, k jejímuž zakoupení neměl dostatečné finanční prostředky. Tito pachatelé svůj čin zpravidla nepopírají nebo po předložení prvních důkazů, které potvrzují jejich vinu, opouští lživou výpověď.⁴⁶

U recidivistů je situace komplikovaná, jelikož představují největší procento pachatelů krádeží. U nich se setkáváme se lživým popíráním trestné činnosti, protože pachatelé se často učí ze svých starých chyb a z osobních zkušeností si uvědomují potíže, s nimiž je obvykle spojeno dokazování, a spoléhají na to, že se jim zapíráním podaří uniknout trestní odpovědnosti. Proto mají mnohdy připravené falešné alibi, eventuálně doznávají trestné činy, které objektivně nemohli spáchat, a v řízení před soudem zpochybňují objektivitu vyšetřování, obratně zpochybňují dosud shromážděné důkazy nebo vůbec nevypovídají.⁴⁷

Výslech musíme založit na taktice, která je důkladně připravena a promyšlena, tedy je zde požadavek podrobného monologu pro vylíčení událostí a konkretizaci faktů, které je možné prověřit. V případě lživé výpovědi

⁴⁵ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 33.

⁴⁶ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 181.

⁴⁷ Tamtéž, s. 181–182.

je třeba vyvrátit tuto výpověď pomocí dosud nashromážděných důkazů, které předkládáme v logickém sledu nebo podle narůstající síly.⁴⁸

U vyšetřování krádeží se můžeme setkat i s nepravdivým doznáním. Nepravdivá doznání jsou motivována zejména snahou utajit závažnější trestný čin, který se stal ve stejný čas. Proto je nutné výpovědi obviněných řádně prověřit a zkonkretizovat provedením prověrky výpovědi na místě.⁴⁹

2.10.2 Výslech svědků

Zpravidla jsou oznamovateli trestných činů svědci nebo poškození. Tedy tento výslech by se měl zaměřit na objektivní i subjektivní stránky spáchání trestného činu. Výslech je nutné zaměřit na upřesnění místa a času spáchání krádeže, zabezpečení odcizené věci a napadeného objektu, okolnosti spáchání krádeže, skutečnosti zjištění trestného činu krádeže, detailní popis odcizených věcí, zejména zřetelné markanty pro lepší rekognici, a odhad výše způsobené škody.⁵⁰

Výslechy přímých svědků je potřeba zaměřit na okolnosti, za nichž došlo ke spáchání trestného činu. Tedy skutečnost, že byli na místě činu přítomni, skutečnosti k průběhu trestného činu, dále popis pachatele, pachatelovo jednání po spáchání trestného činu krádeže. V případě, že omezili osobní svobodu pachatele, předání orgánům policie. Provádějí se výslechy svědků, kteří viděli u obviněného odcizené věci po spáchání trestného činu. Jedná se o osoby, které viděly u obviněného odcizené věci z důvodu, že obviněný jim chtěl odcizené věci prodat. Proto je třeba se zaměřit na okolnosti, za kterých viděly odcizené věci u obviněného. Je třeba zajistit popis identifikačních znaků věcí a objasnění dalších významných skutečností.⁵¹

⁴⁸ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 34.

⁴⁹ Tamtéž, s. 34.

⁵⁰ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 181.

⁵¹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 34.

Od ostatních svědků, zejména příbuzných a známých pachatele a pracovníků v obchodech, bývají prostřednictvím výslechu zjišťovány bližší informace o obviněném, jeho způsobu života, finanční situaci, místu možného úkrytu a místu možného odbytu odcizených věcí ve vztahu k obviněnému.⁵²

2.10.3 Expertízy

Pokud trestní řízení vyžaduje objasnění důležitých skutečností, uplatňují se odborné znalosti, zejména pro účely:

- Identifikace pachatele podle zanechaných daktyloskopických stop – obor daktyloskopie,
- Identifikace nástrojů a dopravních prostředků použitých ke spáchání trestného činu – expertíza z oboru mechanoskopie a trasologie,
- Identifikace odcizených věcí – zejména předělání odcizených věcí, například přebarvení odcizené věci,
- Stanovení výše škody.⁵³

2.10.4 Rekognice

Rekognice se u trestného činu krádeže zaměřuje na věci pocházející z trestné činnosti. Jen výjimečně se u trestných činů krádeží provádí rekognice osoby pachatele-obviněného. Rekognice věcí při vyšetřování krádeží se provádí podle obecných taktických doporučení podávaných v rámci kriminalistické taktiky.⁵⁴

Pokud se jedná o rekognici u trestných činů krádeže, jedná se o rekognici odcizených věcí a poznává je poškozený. Poškozený v případě zajištění odcizených věcí určí ty věci, které mu byly odcizeny. Existující specifické znaky, vady opotřebování nebo vlastní úprava věci usnadňující poznání těchto věcí.

⁵² KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 182.

⁵³ Tamtéž, s. 182.

⁵⁴ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 35.

Tyto poznatky o odcizené věci je nutné zadokumentovat ve výpovědi poškozeného získané před rekognicí. Z výpovědi poškozeného je nutné u rekognice odkazovat na tyto identifikační znaky v protokolu rekognice.⁵⁵

2.10.5 Vyšetřovací experiment

Vyšetřovací experiment se využije při prověřování možností průběhu určitých jevů nebo vykonání určitého úkonu. Příkladem může být například odcizení velkého množství písku z podniku vnitřním pachatelem a musí se zjistit, zda je možné přemístit takové množství pachatelovým automobilem, jaká je možnost překonání překážek, překonání zabezpečovacího zařízení nebo pronesení určitého množství odcizené věci určitým otvorem, dveřmi aj.⁵⁶

2.11 Zapojování veřejnosti do vyšetřování a kriminalistické prevence

O možnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování krádeží se bude zejména jednat při pátrání po odcizených věcech nebo po pachatelích. Tyto informace můžeme získat od veřejnosti prostřednictvím zejména hromadných sdělovacích prostředků. Příkladem mohou být televize, noviny, sociální sítě a další. Cenné informace můžeme získat od veřejnosti například i k podezřelým osobám, které se pohybovaly v daný čas na místě činu. V současné době veřejnost ochotně spolupracuje při pátrání po odcizených věcech či po pachatelích.⁵⁷

Kriminalistická prevence zejména u trestných činů krádeží má velký význam. Příkladem mohou být instalace moderních technických zabezpečovacích zařízení, která slouží proti vloupání do objektu, jelikož pachatelé neustále zdokonalují způsoby páčání krádeží. Je nutné veřejnost

⁵⁵ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 35.

⁵⁶ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 182–183.

⁵⁷ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 36.

seznamovat s některými způsoby páchání krádeží, ovšem jenom v omezené míře tak, aby se nastaly návodem.⁵⁸

⁵⁸ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 183.

3 PŘEHLED ČINNOSTÍ U PROBLEMATIKY TRESTNÉ ČINNOSTI V RÁMCI OKRESU OPAVA

3.1 Územní odbor Opava

Opava je statutární město nacházející se v Moravskoslezském kraji. Jsou zde dány kriminogenní faktory typické pro města s větším počtem obyvatel, kterých je zde celá řada. Panelová zástavba s vysokou hustotou obyvatel je spojena s anonymitou pachatelů trestné činnosti. Stále přetrvává problém rozsáhlých nákupních či zábavních center, jejichž rozlehlé prostory a přilehlá parkoviště nabízejí příležitost pachatelům bagatelní majetkové trestné činnosti. V rekreačních oblastech, především v oblastech Beskyd, je problémem velké množství rekreačních objektů, které jsou mnohdy nedostatečně zabezpečeny a dlouhodobě neobydleny. Rozvoj průmyslových zón, výstavba železničních a silničních koridorů a přechodný vysoký pohyb cizích osob se projevuje v majetkové trestné činnosti. Specifickým rysem trestné činnosti v kraji je i divácké násilí organizovaných skupin pachatelů, které ohrožují veřejný pořádek v souvislosti s konáním hromadných sportovních utkání. Na vývoj trestné činnosti má nezanedbatelný vliv také nejvyšší míra nezaměstnanosti ve srovnání s dalšími kraji.⁵⁹

Opava se nachází v Moravskoslezském kraji a všechny výše uvedené kriminogenní faktory mají vliv na kriminalitu v tomto okrese. Samotné město má 56 tisíc obyvatel a další tisíce lidí žijí v přilehlých vesnicích. V okrese Opava se nachází mnoho továren, díky kterým do města a celého okrese přijíždí mnoho cizinců, zejména Ukrajinců, Poláků, kteří sem přijíždí za prací a výrobní provozovny je přijímají jako levnou pracovní sílu. To souvisí s nárůstem nezaměstnanosti, protože firmy často cizince přijímají za nižší platy než české občany.

⁵⁹ Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraj. *Policie ČR* [online]. 2021 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zakladni-informace-o-krajskem-reditelstvi-policie-moravskoslezskeho-kraje.aspx>

Jelikož obecná kriminalita je nejvýznamnější částí celkové kriminality, je nutná odborná znalost pracovníků. Jedná se o násilné i nenásilné jednání, které vyžaduje znalosti z psychologie, práva, sociologie a dalších oborů. V Opavě je rozdělen územní odbor na dvě oddělení: oddělení obecné kriminality a oddělení hospodářské kriminality, tato oddělení pak zastřešuje komisař pro SKPV. Nachází se zde i oddělení kriminalistické techniky a oddělení analytiky a kybernetické kriminality. Níže popíši rozdělení Územního odboru Opava a krátce jej popíši. Převážně se zaměřím na majetkovou trestnou činnost.

1. Oddělení obecné kriminality

Odbor obecné kriminality 1 v Opavě se zaměřuje na násilnou trestnou činnost, mravnost a mládež a třetí oblastí je extremismus a terorismus.

2. Oddělení obecné kriminality

Na odboru 2 se policisté zaměřují na trestnou činnost, která souvisí s drogami, na majetkovou trestnou činnost, pátrání po osobách a věcech a jako poslední jsou dopravní nehody.

3. Oddělení hospodářské kriminality

Pod pojem hospodářské kriminality patří trestné činy z oblasti účetnictví, daní a poplatků, padělání směnek, šeků a platebních karet, korupce a legalizace výnosů z trestné činnosti, jinak také zvané praní špinavých peněz, úpadkové delikty, trestné činy související s veřejnými soutěžemi a dražbami. Dále protiprávní jednání v oblasti životního prostředí a ochrany autorských a průmyslových práv. Nejznámějšími trestnými činy spadajícími pod majetkovou trestnou činnost jsou případy tunelování bank, různé zpronevěry a podvody. Kvůli rozvoji vědy, který je stále rychlejší, přibývá počítačová kriminalita.⁶⁰

⁶⁰ Odbor hospodářské kriminality: Odbor hospodářské kriminality. [online]. 2021 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskpvp-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>

Majetková trestná činnost

Výše jsem popsala a zmínila, kde se touto problematikou zabírají. Trestné činy, které se řadí pod majetkovou trestnou činnost, můžeme nalézt ve zvláštní části trestního zákoníku, přesněji v hlavě V, § 205–232. Jsou to trestné činy směřující proti vlastnictví jak hmotných statků, tak i nehmotných statků. Na tomto oddělení se zaměřují zejména na sériová vloupání, krádeže automobilů a je zde i sekce zabývající se problematikou seniorů. Pokud jde o problematiku seniorů, objevila se tendence zaměření pachatelů na seniory, kdy pachatelé tvoří organizované skupiny. Převážně se jedná o zahraniční občany, kteří objíždějí celou republiku a pomocí podvodných telefonátů získávají důvěru seniorů, a ti jim poté posílají peníze, nebo při návštěvě pachatel u seniora získá informaci o skrytí úspor a pachatelé je následně nenápadně odcizí bez vědomí seniora.

3.2 Vývoj krádeží dle sortimentu

V rámci konzultace na tomto oddělení jsem zjistila rozdíly v předmětech, které se během let změnily. Od devadesátých let 20. století se změnilo zaměření kradených věcí a dá se to zpozorovat i v dnešní době oproti době před deseti až dvaceti lety. Můžeme zde postřehnout určitý vývoj a převrat v kradeném sortimentu, nejen v kradených hmotných věcech, ale i v nehmotných, kdy v dnešní době se mohou odcizit osobní údaje z elektronických zařízení, což v dřívějších dobách neexistovalo nebo nebylo možné. Dříve se pachatelé zaměřovali na všechny hodnotné věci, které se daly prodat. Dnes pachatelé mohou odcizit informace neoprávněným vstupem do počítačového systému aj.

Na významu nabývá vývoj zabezpečení automobilů, tedy alarmu, i když pachatelé jsou i tak velmi vynalézaví a přizpůsobiví. Před deseti lety nebyly obecně starší typy motorových vozidel tak zabezpečeny, tedy pachateli stačila vhodná příležitost nebo doba, rozbil nebo vytlačil skleněné výplně oken nebo vypálil dveře a s vozidlem již mohl odjet. V dnešní moderní době je ukrást automobil a také jej následně přesunout či prodat do zahraničí pro pachatele těžší.

Tento problém se týká i elektroniky. Současné trendy v elektronice jsou takové, že celkově je elektronika mnohem dostupnější širší veřejnosti, než jak tomu bylo dříve. Ceny elektroniky jsou nižší, a pokud tedy pachatel odcizí mobilní telefon, televizor nebo počítač, je pro něj mnohem těžší ho přeprodát nebo dát do zastavárny, tak aby měl z toho co největší výnos. Cena za výkup bude mnohem menší, než tomu bylo v počátcích například u dotykových mobilních telefonů. Dalším problémem je i v dnešní době zabezpečení například mobilních telefonů nebo počítačů. Je mnohem těžší proniknout do systému počítače a přestavět ho tak, aby mohl být elektronický předmět dále přeprodán.

S těmito problémy a vývojem souvisí změna kradeného sortimentu. Pachatelé se opět více zaměřují na šperky a peníze, než tomu bylo dříve. Je mnohem snazší přeprodát nebo dát do zastavárny šperk, který nemá žádný bezpečnostní systém, než tomu je například u automobilů či elektroniky. Peníze jsou nejvhodnějším předmětem, který lze rychle směnit nebo dostat do oběhu, aniž by vzbudily podezření, že se jedná o předmět kradený.

3.3 Zvýšení hranice škody

V roce 2020, přesněji 1. října 2020, změnila novela trestního zákoníku hranici výše škody nikoliv nepatrné z 5 000 Kč na 10 000 Kč. Touto změnou se mnoho registrovaných krádeží přesunulo z kategorie trestných činů do kategorie přestupků, tedy do správního řízení podle přestupkového zákona. Tudíž můžeme pozorovat klesající trend trestných činů krádeží. Pro mnoho pachatelů mohla mít tato změna pozitivní vliv na páčání krádeží, jelikož pachatel prostých krádeží a méně hodnotných věcí není stíhán za trestný čin krádeže, ale za přestupek. Avšak nelze stoprocentně říct, že zvýšení hranice má vliv na páčání krádeží jakožto trestného činu, jelikož do toho zasahuje inflace. V době změny ve zvýšení hranice škody byl již vyhlášen nouzový stav, tedy všechny tyto faktory mohou mít vliv na frekvenci páčání krádeží.

3.4 Vliv nouzového stavu na krádeže

V současné době jsme se setkali s prvním vyhlášením nouzového stavu na našem území z důvodu nebezpečí ohrožení zdraví, tedy pandemie. Dne 12. 3. 2020 byl předsedou vlády vyhlášen nouzový stav na dobu 30 dní na území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru. Při vyhlášení nouzového stavu se přihlíží k přitěžující okolnosti, tedy trestné činy byly kvalifikovány v přísnější trestní sazbě, tj. podle § 42 písm. j) trestního zákoníku.

S tím bylo vydáno i usnesení Vlády České republiky ze dne 15. března 2020 č. 215, v němž se zakázal volný pohyb osob na území celé České republiky, a další krizová opatření, která omezovala hromadné akce, zakázala maloobchod a ukládala další omezení. Nouzový stav byl několikrát prodloužen a skončil 26. 12. 2021. Tudíž omezování pohybu a zákazy znepříjemňovaly pachatelům jejich páchaní trestné činnosti. Často si pachatelé kvůli přísnější trestní sazbě za krádeže nejprve dobře promysleli, zda spáchají trestný čin krádeže v době nouzového stavu, či nikoliv. Ovšem neplatí to pro všechny pachatele; mezi ty, kteří neberou zřetel na nouzový stav, patří například sociálně slabší skupiny občanů nebo osoby závislé na omamných nebo psychotropních látkách. U těchto pachatelů je pohnutkou pro krádež zisk z odcizené věci použitelný na pár dávek omamných a psychotropních látek, než že by u nich převládl strach či obava z vyšší trestní sazby.

Podle kriminalistických statistik zveřejňovaných Policií České republiky lze vidět určitý klesající charakter krádeží prostých a krádeží spáchaných vloupáním. Zaměřila jsem se na roky 2019, 2020 a 2021 z toho důvodu, že v roce 2019 můžeme vidět data před vyhlášením nouzového stavu, rok 2020 už zahrnuje i období nouzového stavu. Rok 2021 poukazuje na pomalý návrat do normálu před vyhlášením nouzového stavu. U všech statistik se jednalo o období prvního až posledního měsíce daného roku.

V roce 2019 byl počet registrovaných krádeží vloupáním a krádeží prostých 82 012, tudíž můžeme brát toto číslo bez vlivu nouzového stavu a bez

změny zvýšení hranice škody. Rok 2020 byl již ve třetím měsíci ovlivněn nouzovým stavem a krizovými opatřeními a zde byl celkový počet krádeží vloupáním a krádeží prostých 66 299, když můžeme vidět značný úbytek počtu registrovaných krádeží. Dříve měl počet krádeží stoupající charakter, což můžeme vidět v tabulce níže, kde mezi lety 2018 a 2019 narostl počet o necelá 2 %. U let 2019 a 2020 můžeme pozorovat klesající charakter přibližně o 19 %, o něž počet krádeží klesl, kdežto mezi lety 2020 a 2021 byl úbytek již jen 13 %. V roce 2021, ve kterém byl téměř celý rok vyhlášen nouzový stav, bylo registrovaných krádeží 57 337, tudíž již nebyl tak znatelný úbytek jako mezi lety 2019 a 2020.

Následná statistika krádeží může poukázat na to, jak již bylo zmíněno, že pachatelé neměli tak velké pole působnosti, jelikož byl omezen pohyb a shlukování osob na veřejnosti. Ovšem v roce 2020 nebyl pouze vyhlášen jeden z krizových stavů, ale také do něj zasahuje i zvýšení hranice škody nikoliv nepatrné, jak již bylo nastíněno výše, což může mít taky značný vliv na počet krádeží.⁶¹

Tabulka 1 – Komparace počtu registrovaných krádeží⁶²

	2018	2019	2020	2021
Krádeže vloupáním	21 151	22 161	20 661	30 748
Krádeže prosté	59 438	59 850	45 638	26 589
Krádeže celkem	80 589	82 011	66 299	57 337

Rok 2022 může teprve ukázat, jak velký vliv měly tyto dvě okolnosti na páchání krádeží; zda se trend krádeží nezmění a krádeže hmotných statků nebudou nahrazeny na poli kyberkriminality.

⁶¹ Statistické přehledy kriminality. *Policie ČR* [online]. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

⁶² Tamtéž.

3.5 Krádeže v okrese Opava

V okrese Opava není oproti jiným okresům v České republice tak velký počet turistů a památkových míst s velkou koncentrací lidí, proto zde kapesní krádeže nejsou tak běžné a časté oproti jiným částem republiky. Pomyslnou výhodou okrese Opava je menší vzdálenost měst v jiných okresech. Pachatelé využívají anonymity, když jedou spáchat krádež do blízkého města, které spadá do jiného okresu, v němž je menší pravděpodobnost identifikace. Poté je samotný proces vyšetřování zkomplikován tím, že pachatel je z jednoho okresu a trestný čin krádeže byl spáchán v jiném okrese.

V posledních letech jsou nejčastější krádeže jízdních kol. Každoročně se zvyšuje počet odcizených kol v době léta a cyklistické sezony. Dalšími v řadě, i když nejsou tak rozšířeným fenoménem, jsou krádeže motorových vozidel a vloupání do objektů. Ve většině případů se jedná o krádeže prosté a pachatelé jsou spíše jednotlivci, než organizované skupiny. Často jsou pachateli osoby ze sociálně slabých rodin, nebo se jedná o recidivisty, kteří si takto zajišťují peníze na přežití. Pokud se jedná o pachatele recidivisty, tak po skončení trestu se ve většině případů vrátí k páčání trestných činů krádeží, ale jejich zaměření se obvykle mění. Například pachatel, který se zaměřoval na odcizování kol, se je může po návratu z věznice specializovat následně na vloupání do objektů.

3.5.1 Krádeže jízdních kol

V posledních letech se mezi nejčastější předměty, které jsou v zájmu pachatelů, objevují jízdní kola. Zejména tomu tak je v cyklistické sezoně, tedy v letních dnech. Odcizování jízdních kol se objevuje méně často i mimo sezonu, kdy se pachatelé zaměřují na sklady půjčoven jízdních kol. Ovšem mimo sezonu má počet krádeží jízdních kol klesající charakter.

V cyklistické sezoně pachatelé cílí na venkovní posezení restaurací, využijí nepozornosti majitelů kol, kteří mnohdy nezabezpečí svá kola, zejména pokud mají majitelé kol svá jízdní kola zabezpečená pouze visacím zámekem a po uzamčení svého kola je nepřipevní do stojanu či k pevnému objektu, jako

je plot, lavička... Často nejsou místa pro jízdní kola přímo u restaurace nebo u venkovního posezení a jsou na druhé straně. Majitelé se po uzamčení svého kola o něj více nezajímají a nevěnují pozornost jeho kontrolování. Pachatelé využijí nepozornosti a kolo odcizí. Překážkou nemusí být ani visací zámky, které rychle a bez většího úsilí překonají.

V okrese Opava se jednalo o případ zločinecké skupiny, jednalo se o zejména dva pachatele. Jeden pachatel vytipoval místa a následně zavolal druhého pachatele, který přijel s dodávkou. Jedna osoba, která odcizovala jízdní kolo, odstranila zabezpečení, zejména visací zámek: rychle jej přestříhla, vzala kolo a přesunula ho do dodávky, která byla připravena s řidičem. Takto pachatelé objeli několik takových míst a často byli schopni za den odcizit i několik desítek jízdních kol. Odcizená jízdní kola pachatelé přestříkali nebo nakombinovali součástky jednoho jízdního kola s druhým a podobně. Tato kola poté prodávali v internetových bazarech, zastavárnách nebo nabízeli kola v restauračních zařízeních za příznivé ceny, kde lidem povídali, že se jedná o jejich jízdní kolo a již ho nepotřebují. Lidé si nakoupili takto odcizená kola, která měla hodnotu několik desítek tisíc, pouze za pár tisíc korun.

V tomto případě se nejednalo vyloženě o organizovanou skupinu, protože to byli pachatelé příležitostní. Ovšem byl zde zřejmý přehled o jistých druzích a značkách jízdních kol a jejich cenách. Takoví pachatelé berou krádeže jako příjem peněz; pokud jsou chyceni a nastoupí výkon trestu, často se po skončení výkonu trestu ke krádežím vrátí, ale k jinému druhu.

Dalším případem krádeží jízdních kol v okrese Opava byl pachatel, který jezdil po vesnicích a chtěl si obstarat jízdní kolo na cestu zpět do svého domu. Pokud viděl jízdní kolo, které se mu zamlouvalo, tak jej odcizil. Po cestě na odcizeném jízdním kole našel jiné jízdní kolo, které se mu zamlouvalo více. Tedy odcizil toto jízdní kolo a první odcizené kolo, na kterém přijel do vesnice, zanechal na místě a odjel na druhém odcizeném kole. Takto se to mohlo opakovat i několikrát. Kriminalisté nacházeli v přilehlých vesnicích jízdní kola, která byla odcizena například ve vedlejší vesnici.

V obecné rovině se jedná v okrese o náhodné zloděje jízdních kol, ovšem pachatelé mají o jízdních kolech přehled. Krádeže jízdních kol se nahlašují zejména telefonicky. Nahlášení o odcizení se uskuteční relativně brzy po činu.

Při příjezdu kriminalistů se zjišťuje, zda krádež opravdu nastala, či nikoli. Počáteční úkony vyšetřování krádeží jsou takové, že kriminalista vyslýchá poškozeného podle otázek, které jsou výše uvedeny. Pokud se jedná o poškozeného, který není velký odborník na jízdní kola, kriminalista musí klást ohledně popisu odcizeného jízdního kola otázky od obecnějšího ke konkrétnějšímu. Například začít od barvy jízdního kola, druhu, a následně přejít na zvláštní znaky, tedy barvu řídítek, sedlo kola a další. Pokud není popis jízdního kola dostačující, je možné, že poškozený má jízdní kolo vyfoceně nebo je s ním někde vyfotografován.

U prvního popisovaného případu, kdy pachatelé odcizovali jízdní kola zejména u restauračních zařízení nebo na jiných frekventovaných místech, se jednalo zejména o místa, kde pachové, daktyloskopické a biologické stopy byly těžko zjistitelné. V těchto případech pomohla k dopadení těchto pachatelů kombinace kamerových záznamů a informace od informátora. Následně se při výsleších obviněných pachatelé k činům doznali. Později se podařilo zajistit i odcizené jízdní kolo, ale většina jich nalezena nebyla.

Kamerové systémy jsou v posledních letech využívány čím dál tím více, a to jak kamerové systémy měst, tak soukromých subjektů. Může pomoci výslech svědků a kamerový systém jak od města, tak od soukromých osob. I přesto nastávají situace, kdy odcizená jízdní kola nejsou nalezena, nebo se to stane jen sporadicky. Jelikož kola jsou rozebrána a poskládána z několika kol, je identifikace jízdního kola velmi komplikovaná.

4 ROZHOVOR

V souvislosti s problematikou aktuální kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží jsem na Obvodním oddělení Opava položila několik otázek, na které mi odpověděli ppor. David Mušík, vrchní inspektor, a kpt. Mgr. Michal Kasper, vrchní komisař SKPV.

4.1 Rozhovor 1

Rozhovor č. 1 jsem uskutečnila s vrchním inspektorem ppor. Davidem Mušíkem, který pracuje na oddělení kriminalistické techniky. Jednalo se spíše o kriminalisticko-technické zaměření otázek.

1. Aktuální „trendy“ v zahlazování stop krádeží?

„Použití ochranných prostředků, například návleky na nohy, aby pachatelé nezanechávali trasologické stopy. Pak gumové rukavice, nejlépe dvojce, které nezanechávají daktyloskopické stopy, někdy jedny gumové rukavice mohou zanechat daktyloskopické stopy. Často jsou používány kožené rukavice, ale ovšem tento typ rukavic může zanechat specifickou strukturu, tedy trasologickou stopu. Pachatelé kožené rukavice použijí jednou nebo opakovaně, v tom případě lze spojit tyto trasologické stopy s trestnými činy, na kterých se tato struktura našla. S trasologickými stopami jsou spojené boty, které pachatelé také mění, pokud konají trestnou činnost opakovaně. Tendencí u pachatelů je měnění svršků při opakování trestného činu a běžně mají i pokrývky hlavy nebo kukly pro znesnadnění identifikace.

Pro zahlazování stop pachatelé používají čisticí a dezinfekční prostředky, jako je například Savo, zejména se jedná o odstranění biologických stop. Místo činu často znehodnotí hasicím práškem nebo použitím koření, příkladem je pepř, kvůli pachovým stopám a zmatení služebního psa. Nebo pachatel nesmyslně rozhází předměty, které nejsou v jeho zájmu, po objektu.“

2. Je časté použití vyšetřovacího experimentu při vyšetřování krádeží?

„U krádeží vyšetřovací experiment není obvyklý, spíše se využívá u závažných trestných činů, např. násilné trestné činy. Pokud se využije vyšetřovací experiment u krádeže, jedná se o něj například u krádeží většího množství předmětů, například u fabrik.“

4.2 Rozhovor 2

Rozhovor č. 2 jsem uskutečnila s vrchním komisařem SKPV kpt. Mgr. Michalem Kasprem, který pracuje na Územním odboru Opava. Otázky byly zaměřeny na kriminalistické hledisko z pohledu vyšetřovatele.

1. Jaké jsou největší problémy při vyšetřování krádeží?

„Pokud tedy nebudu tyto fáze prověřování a vyšetřování odděleně, ale komplexně, tak největším problémem při vyšetřování krádeží je zejména velký nápad tohoto druhu trestné činnosti, tzn. laicky, je toho hodně, krádeže jsou nejčastější trestný čin, tím pádem dochází k tomu, že se tomuto druhu trestné činnosti nelze věnovat vždy na 100 %, někdy policie opravdu působí spíše jako dokumentační skupina; dále pak nedostatek důkazů (např. u krádeží na osobě – kapesní krádeže – během jízdy autobusem někdo poškozeného okrade tím, že mu ze zadní kapsy batohu odcizí např. mobil nebo peněženku, nejsou žádné stopy, další příklad je například odcizení volně odloženého a nezabezpečeného jízdního kola atd.). Je pravdou, že problémy mohou působit i poškození – oznamovatelé, např. tím, že byt, do kterého bylo provedeno vloupání, uklidí, neboť si v první fázi nevšimnou, že se něco stalo; setkal jsem se i s tím, že paní byt uklidila, abychom neviděli ten „bordel“, problém je i delší časové období od spáchání, klasicky vloupání do rekreačních chat, ty jsou na několik zimních měsíců zazimované a na jaře, když majitelé přijdou, tak zjistí, že tam bylo provedeno vloupání, je pak skoro nemožné takový případ objasnit. Problém je i u specifických majetkových trestných činů, jako jsou například krádeže luxusních motorových vozidel; pachatelé oběti sledují, dělají si časové snímky pohybu, využívají nejlepší a nejsofistikovanější nástroje a po krádeži vozidlo okamžitě izolují od ochrany a GPS modulů a vyvázejí do zahraničí nebo jej okamžitě

rozebírají. Dále samotní pachatelé, kteří se vyvíjejí a dávají si pozor na to, co udělali špatně. Takových možností a problémů je celá řada, asi bych se upsal a u každého druhu trestné činnosti bych našel nějaké důvody, proč je to takový problém objasnit. Asi bych volil formulaci ve smyslu, že problémů je celá řada a některé případy, které jsem uvedl, bych vypíchl.“

2. Jaké situace nejčastěji nastávají?

„Z těch možností to je jednoznačně čin ohlášený bezprostředně po spáchání krádeže bez pachatele. V praxi to je čin ohlášený po nějaké době a bez pachatele. Případů, kdy je pachatel zachycen přímo na místě, je minimálně.“

3. Jaké důkazy jsou nejčastější pro usvědčení pachatele?

„Kombinace kamerových záznamů, výsledky svědků a doznání pachatele.“

4. Jedná se spíše o pachatele jednotlivce, nebo organizované skupiny?

„V drtivé většině případů se jedná o pachatele jednotlivce nebo spolupachatele, organizované skupiny jsou spíše výjimečné.“

5. Můžeme si všimnout u recidivistů určitý vývoj či posun?

„Ano, dá se říci, že skoro každý recidivista se dalším a dalším spáchaným skutkem posouvá a zdokonaluje, je časté, že pachatelé si důkladně nastudují všechny důkazy, které na ně policie nashromáždila (mají právo nahlížet do spisu a se vším se důkladně seznámit), a poté se snaží těch chyb vyvarovat, jako příklady uvádím např. u majetkové trestné činnosti používání čisticích přípravků jako je Savo, kterým kontaminují místo a tím znehodnotí všechny stopy na místě včetně DNA, daktyloskopických stop, pachových a dalších, neboť v minulosti je na těchto stopách tzv. udělali. Dalším příkladem je u drogové trestné činnosti, kdy pachatelé zjistí, že policie je může odposlouchávat, tak se snaží hovory o drogách maskovat, kdy uvádějí např., že si jdou koupit dvě másla (přitom chtějí

dvě dávky), nebo píšou jen místo a čas, aby policie z odposlechu nezjistila, kolik drog prodali.“

6. Měl podle Vás vliv vyhlášení nouzového stavu na četnost krádeží?

„Ano, měl. Doporučil bych kouknout na výroční zprávy Policejního prezidia za jednotlivé roky a kouknout na statistiky, ale je jasné, že snížení mobility pachatelů (hranice okresů, hranice země, noční vycházení apod.) mělo velký vliv, celkový nápad trestné činnosti se snížil, jediné co se zvýšilo, byla trestná činnost páchaná v kyberprostoru.“

7. Je časté oznámení krádeží, které jsou fingované?

„Moc často ne, občas se objevují případy, kdy lidí oznamují poškození věcí ze strany pachatele, protože si něco sami poškodili a potřebují potvrzení pro pojišťovnu, nebo zejména nezletilí a mladiství se doma bojí říct, že mobilní telefon ztratili, tak si vymyslí loupež nebo krádež, ale není to tak často.“

8. Je zřetelná změna sortimentu kradených věcí během let?

„Ano, například ještě před několika lety se kradla autorádia a poté navigace z motorových vozidel, dnes už s vývojem elektroniky takovou trestnou činnost neuvidíte.“

9. Jsou podle Vaší zkušenosti zapojení veřejnosti do pátrání po odcizených věcí či pachateli úspěšná?

„Jednoznačně ano, v závažných případech násilné trestné činnosti, např. útoky v metru, na ulici, dost často se stává, že pachatel se sám přizná. U věcí už to tak často úspěšné není, navíc se občas objeví i podvodníci, kteří si věci bezdůvodně nárokuje (nalezené finanční hotovosti).“

10. Myslíte si, že do budoucna se krádeže hmotných statků dostanou do pozadí a bude se spíše jednat o kyberkriminalitu?

„Možná až v nějaké hodně vzdálené a předigitalizované společnosti, známé spíše ze sci-fi filmů, ano, nicméně tohle bude opravdu až za dlouho.“

Drobná majetková kriminalita nejspíše nezmizí nikdy (stále bude někdo, kdo něco ponechá bez kontroly, a někdo, kdo půjde a tu věc si prostě vezme).“

11. Spolupráce s městskou policií z hlediska krádeží

„Ve většině případů spolu městská policie a PČR dobře vychází a spolupracuje. V drtivé většině kamerové systémy měst a větších obcí spravuje a obsluhuje městská policie, po které PČR žádá konkrétní záběry, městské policii se poskytují informace o hledaných osobách a věcech. Pomáhají při pátrání po osobách a věcech a spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku např. při demonstracích nebo sportovních utkáních.“

12. Prevence proti krádežím ze strany PČR

„Chodí se na různá školení, besedy, konají se přednášky, vytvářejí se preventivní akce a projekty. Informace jsou distribuovány například přes Facebook nebo Instagram, kde jsou i věci, které jsou aktuální a na které si mají občané dát pozor. U policie jsou přímo vytvořena oddělení, která se touto problematikou zabývají.“

4.3 Shrnutí

Hlavním záměrem rozhovorů bylo zjištění aktuálních problémů kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží z pohledů pracovníků policie, kteří se s těmito okolnostmi setkávají na běžné bázi.

První rozhovor byl s vrchním inspektorem ppor. Davidem Mušíkem, kde se jednalo o kriminalisticko-technické zaměření. Pokud jde o aktuální trendy v zahlazování stop při krádežích, bylo mi řečeno, že se jedná o zahlazování trasologických, daktyloskopických nebo pachových stop, jedná se o běžné prostředky, které můžeme zaznamenat i v minulosti, kdy je pachatelé používali – zejména dezinfekční a čisticí prostředky, jednotlivé svršky oblečení, obuv. Nápaditost zahlazování stop na místě činu je individuální, zaleží na pachateli, zda se jedná o recidivistu, nebo pachatele, který není zběhlý a dělá mnoho chyb, například nedává si pozor na zanechávání stop mimo místo činu, nesmyslně

rozhazuje v objektu předměty, které nejsou v předmětu jeho zájmu, aby zmátl kriminalisty.

Na druhou otázku položenou vrchnímu inspektorovi, zda je v tamních podmínkách při vyšetřování krádeží běžné využití kriminalistického experimentu, nebo spíše pokusu, bylo řečeno, že případy, kdy se vyšetřovacího experimentu využívá, jsou spíše závažné trestné činy, a tudíž u vyšetřování krádeží to není běžné ani tak časté.

Druhý rozhovor proběhl s vrchním komisařem SKPV kpt. Mgr. Michalem Kasprem, který byl veden se zaměřením na kriminalistickou stránku vyšetřování. Na první otázku, jaké jsou největší problémy při vyšetřování, které jsme brali komplexně, byla taková odpověď, že se jedná o nejčastější trestné činy a není možnost se jim věnovat naplno. Poté nastávají situace, kdy je nedostatek důkazů pro identifikaci pachatele apod., jedná se o krádeže kapesní, krádeže v autobusech, krádeže volně odložených jízdních kol, tedy spíše krádeže prosté. Další problémy mohou způsobit i samotní poškození, kteří bez rozmyslu uklidí místo činu, což může být jejich byt či dům, z důvodu, aby to nevypadalo, že mají doma nepořádek. Tímto způsobem mohou znehodnotit nebo zahladit stopy, které zanechal pachatel krádeže. U krádeží motorových vozidel dochází také k problémům, kdy se jedná o to, že pachatelé sledují oběti, kteří vlastní luxusní motorové vozidla, a následně po krádeži vozidlo převezou do zahraničí nebo jej rozeberou.

Ze situací, které nastávají při ohlášení krádeže, se nejčastěji jedná o nahlášení krádeže bezprostředně po činu, ale bez pachatele. Mezi důkazy, které pomohou dopadnout a usvědčit pachatele, jsou kamerové záznamy, výslechy svědků a doznání pachatelů. Kamerové záznamy jsou v současné době využívány a nápomocny, jelikož i soukromé subjekty mají kvalitní kamerové systémy, a tedy pokud pachatel byl maskován na místě činu, aby nebyl poznán na kamerových záznamech, je velká pravděpodobnost, že si již nebude dávat pozor při úniku z místa činu a v jeho okolí, tedy může se objevit na kamerových záznamech v okolí. Z hlediska, zda se jedná o fingované krádeže ze strany poškozených, lze říci, že je to jevem obvyklým a ne moc

častým, ale i takové případy mohou nastat. Mohou to být případy, že děti nebo mladiství ztratí mobilní telefon nebo jinou elektroniku a rodičům poví, že jim někdo danou věc odcizil.

U trestných činů krádeží se můžeme v praxi, jak bylo uvedeno, setkat zejména s pachateli jednotlivci nebo spolupachateli, ale organizované skupiny jsou výjimečné. Může to být i z toho důvodu, že krádeže se páchají zejména pachateli, kteří jsou motivováni rychlým ziskem, a jejich provedení je prosté a rychlé. Organizované skupiny krádeží vznikají s motivací většího zisku, tedy jejich činy jsou více promyšleny, například to mohou být krádeže luxusních motorových vozidel.

Vliv nouzového stavu na počet registrovaných krádeží byl podle statistických údajů Policie ČR potvrzen, jak již bylo zmíněno výše. I v praxi se jednalo o zřetelný jev, kdy pachatelé byli omezováni vládními opatřeními. Mnoho pachatelů, nebo spíše recidivistů, si nejprve promyslelo, zda spáchají krádež, jelikož si byli vědomi vyšší trestní sazby.

Problematika recidivistů je zjevná. Jejich způsob páchaní se zdokonaluje, tedy vyhýbají se dřívějším chybám. Tyto chyby a další důkazy, které svědčí proti nim, si mohou přečíst v usnesení o zahájení trestního stíhání a následně mají právo nahlížet do spisu. Pachatelé si často tyto poznatky, dá se říct chyby, dále předávají ve věznici mezi spoluvězni.

Spolupráce s veřejností a zapojování veřejnosti do pátrání po pachateli a celková spolupráce s veřejností je hodnocena kladně. Zejména se jedná o závažné trestné činy, útoky v dopravních prostředcích a další. Spolupráce s městskou policií, zejména v Opavě, je hodnocena kladně. Městská policie obsluhuje kamerové systémy měst a obcí a pomocí koordinačních dohod spolupracuje při demonstracích nebo při zajišťování veřejného pořádku. Ze strany policie je vedena i prevence proti krádežím a dalším trestným činům, jako jsou přednášky, besedy, akce a projekty. Pro prevenci jsou přímo vytvořena oddělení u policie. V současné době má PČR účet na Facebooku a Instagramu, což považuji za velmi pozitivní. Děti, mladiství, ale i široká veřejnost jsou

nenásilným způsobem informování o nových způsobech páchaní krádeží nebo jiných trestných činů. Je to méně násilné, než přednášky například na školách, kdy mají žáci nebo studenti hodinovou přednášku a jejich pozornost má klesající charakter. Naproti tomu na sociálních sítích prostřednictvím příspěvků nebo *instastories* je to blíže jejich volnočasovým aktivitám.

Jedna z otázek byla směřována na odklon od krádeží hmotných statků a přesun páchaných trestných činů do kyberprostoru. Dá se říci, že krádež jakožto trestný čin je tu již několik staletí a několik dalších také ještě bude. Pohnutka zmocnit se cizí věci tady bude pořád, tedy s drobnou majetkovou činností je třeba počítat stále.

ZÁVĚR

Krádeže jsou stále aktuálním problémem dnešní doby. Jednotlivé druhy krádeží přibývají a pachatelé jsou stále vynalézavější, proto je nutné se zaměřovat na aktuální trendy v krádežích a jejich páchání.

Cílem této bakalářské práce bylo blíže poukázat na aktuální problémy kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží. Krádeže se vyskytovaly napříč staletími, pouze jejich sortiment a dokonalejší provedení se mění, ale pohnutka zmocnit se cizí věci je a bude stále silná. Je to zřejmý posun oproti dřívějšímu, kdy se spíše jednalo o krádeže prosté, a v dnešní době se dostáváme spíše ke krádežím kvalifikovaným. Rovněž se změnil předmět zájmu útoku, během dvaceti let se posunul sortiment kradených věcí. S vývojem elektroniky se také mění předmět útoku. Pokud pachatel před několika lety odcizil, ať krádeží prostou, nebo krádeží vloupáním, elektroniku, jako je například počítač, telefon a další, byl jeho zisk z odcizené věci vyšší než dnes. Je to dáno tím, že elektronika, dá se říct, je dnes dostupná téměř každému a trh je zasyčen. Tedy elektronika z druhé ruky není tak hodnotná, jak tomu bylo dříve.

Také můžeme vidět určitý posun v krádežích motorových vozidel, kdy motorová vozidla staršího typu se odcizí snadněji než motorová vozidla nového typu, která mají elektronické zabezpečení, tedy od pachatelů to vyžaduje větší připravenost, větší odbornou znalost a modernější a profesionálnější nářadí a nástroje.

Vliv na počet páchaných krádeží má i zvýšení hranice škody, což jsme mohli zaznamenat v roce 2020 – ve stejném roce, kdy byl vyhlášen nouzový stav, který trval bezmála rok. Tyto dvě skutečnosti měly vliv na počet spáchaných krádeží, konkrétně na počet registrovaných krádeží, kdy některé se kvalifikovaly jako přestupek, a některé jako trestný čin. Celkový počet v těchto letech měl značný klesající charakter oproti rokům před vyhlášením nouzového stavu, kdy měl počet registrovaných krádeží rostoucí charakter. U nouzového stavu se jednalo spíše o ten vliv, že do pozadí šly krádeže kapesní a krádeže do obydlí a celková kriminalita během nouzového stavu přešla do kyberprostoru.

Formou rozhovoru jsem chtěla zjistit, jak vnímají problematiku kriminalistické metodiky vyšetřování krádeží a její aktuální problémy odborníci, kteří se s touto problematikou setkávají de facto každý den v práci.

Podstatou této práce je tedy informovanost o aktuálních problémech při prověřování a vyšetřování krádeží. Na aktuální problémy mi pomohli poukázat policisté na Územním odboru Opava, kde byly i popsány nejčtenější trestné činy krádeží, tedy krádeže jízdních kol.

Z důvodů nových způsobů páčání trestných činů je nutné přizpůsobovat kriminalistické metody vyšetřování krádeží a obnovovat je tak, aby to pro kriminalisty bylo co nejjednodušší a nejefektivnější. Celkově tedy více informovat veřejnost o způsobech páčání krádeží tak, aby se případně mohla sama aktivně vyhnout krádeži. Příkladem mohou být i projekty jako „Auta nejsou trezory“, podle níž lidé nemají nechávat hodnotné věci v motorových vozidlech a nenechávat odemčená auta ani jen na pár minut.

Souhrnně lze říct, že trestné činy krádeže byly, jsou a budou problémem společnosti, a i když způsob a zpracovanost páčání se mění, podstata krádeže zůstává stejná, tedy zmocnění se cizí věci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.

KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1.

MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.

MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-09.

NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6.

NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2019. ISBN 978-80-906974-2-3.

STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.

STRAUS, Jiří a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-367-4.

STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1.

SUCHÁNEK, Jaroslav a kol. *Kriminalistika: kriminalistickotechnické metody a prostředky*. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1996.

Internetové zdroje

Odbor hospodářské kriminality. *Policie ČR* [online]. 2021 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskpvhk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>

Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraj. *Policie ČR* [online]. 2021 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zakladni-informace-o-krajskem-reditelstvi-policie-moravskoslezskeho-kraje.aspx>

Statistické přehledy kriminality. *Policie ČR* [online]. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Vládní usnesení související s bojem proti epidemii. *Vláda ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-180608/>

Legislativa

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění